Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (Judecător Bogomolova Victoria)

Dosarul:nr.2r-2551/24 (2-24093092-02-2r-16092024)

D E C I Z I E

25 noiembrie 2024 mun.

Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

În componența sa:

Președintele completului, judecătorul Anton

Marina

Judecătorii Malîi Ala și

Cojocaru Olga

examinând în absența părților recursul declarat de *****împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 26 august 2024, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gherța Ludmila către Gherța Tudor privind stabilirea restanței la plata pensiei de întreținere a copilului minor, încasarea de la pârât a restanței la plata pensiei de întreținere a copilului minor,

c o n s t a t ă:

La data de 16 august 2024, Gherța Ludmila s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Gherța Tudor privind stabilirea restanței la plata pensiei de întreținere a copilului minor, încasarea de la pârât a restanței la plata pensiei de întreținere a copilului minor.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 26 august 2024, în temeiul ***art.169 alin.(1) lit. a) CPC*** s-a refuzat în primirea cererii de chemare în judecată depusă de Gherța Ludmila, pe motiv că nu urmează a fi examinată în procedură civilă.

La data de 16 august 2024, *****a declarat recurs împotriva încheierii primei instanțe, solicitând casarea acesteia, cu restituirea cauzei la rejudecare.

În motivarea recursului recurentul și-a manifestat dezacordul cu încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 26 august 2024, potrivit căreia s-a refuzat în primirea cererii de chemare în judecată.

Consideră neîntemeiat argumentul instanței de fond precum că cererea de chemare în judecată depusă de Gherța Ludmila nu urmează a fi judecată în procedură civilă, în condițiile în care conform art.114 alin.(2) din Codul de executare, dacă creditorul a retras documentul executoriu și procedura a fost încheiată, la prezentarea ulterioară a documentului executoriu spre executare pensia de întreținere se încasează de la data prezentării documentului executoriu, iar cuantumul restanței se stabilește de către instanța de judecată, la cererea creditorului în modul stabilit de Codul familiei.

Prin urmare, în lipsa unei proceduri de executare silită, precum și în cazul în care se invocă existența restanței la plata pensiei de întreținere pentru perioada în care documentul executoriu nu s-a aflat la executare silită, anume instanța de judecătorească este competentă să judece cauza în procedură civilă, motiv pentru care încheierea instanței urmează a fi casată, dat fiind emisă cu aplicarea eronată a normelor de drept procedural, fiind contrară legii.

Menționează că prin încheierea contestată i se îngrădește accesul liber la justiție, consfințit de art.6 CtEDO, art.20 din Constituție, art.5 CPC.

Potrivit art.425 CPC termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea ei, prin urmare recurentul la caz a respectat acest termen.

În conformitate cu art.426 alin.(3) CPC, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Analizând legalitatea și temeinicia încheierii contestate, prin prisma argumentelor invocate în recurs în cumul cu materialele cauzei, Colegiul consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea încheierii instanței de fond și restituirea cauzei la rejudecare.

În conformitate cu prevederile art.427 lit. b) CPC, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind spre rejudecare problema soluționată prin încheierea casată.

Conform prevederilor art.169 alin.(1) lit. a) CPC, ***judecătorul refuză să primească cererea*** de chemare în judecată ***dacă cererea nu urmează a fi judecată în instanță judecătorească în procedură civilă.***

Potrivit prevederilor art.169 alin.(3) CPC, ***refuzul judecătorului de a primi cererea de chemare în judecată exclude posibilitatea adresării repetate în judecată*** a aceluiași reclamant, cu aceeași acțiune împotriva aceluiași pârât, cu același obiect și pe aceleași temeiuri.

În conformitate cu art.114 alin.(2) din Codul de executare, dacă creditorul a retras documentul executoriu și procedura a fost încheiată, la prezentarea ulterioară a documentului executoriu spre executare pensia de întreținere se încasează de la data prezentării documentului executoriu, iar ***cuantumul restanței se stabilește de către instanța de judecată***, la cererea creditorului în modul stabilit de Codul familiei.

Potrivit art.104 alin.(1)-(6) din Codul familiei, pensia de întreținere se încasează pentru perioada anterioară în baza contractului privind plata pensiei de întreținere sau a titlului executoriu, în limitele a cel mult 3 ani din momentul prezentării contractului sau a titlului executoriu respectiv.

(2) Dacă pensia de întreținere nu s-a încasat din culpa debitorului întreținerii, restanța ei se reține, prin derogare de la prevederile alin.(1), pentru toată perioada anterioară.

(3) Suma restanței se determină pornindu-se de la cuantumul pensiei de întreținere stabilit de instanța judecătorească sau de contractul corespunzător.

(4) Suma restanței la pensia de întreținere pentru copiii minori se determină pornindu-se de la salariul și/sau alte venituri ale debitorului.

(5) Dacă debitorul nu a lucrat în perioada în care s-a format restanța sau nu a prezentat actele ce confirmă salariul și/sau alte venituri ale sale, cuantumul restanței la pensia de întreținere se determină de către executorul judecătoresc, pornindu-se de la salariul mediu pe

țară la data determinării restanței. Dacă părțile nu sânt de acord cu suma restanței calculate sau situația financiar-materială a debitorului nu permite achitarea în conformitate cu alin.(1), ***ele sânt în drept să se adreseze cu o cerere în judecată pentru a se stabili suma concretă a restanței.***

(6) Suma restanței la pensia de întreținere poate fi contestată în modul stabilit de legislație. [Art.104 modificat prin Legea nr.64-XVI din 30.03.2006, în vigoare 28.04.2006]

Conform prevederilor art.20 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova, ***orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente*** împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime, iar în alin.(2) se indică că nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.

În temeiul art.10 alin.(1) și (3) CPC, sancțiunile procedurale sunt urmările nefavorabile, stabilite de normele de drept procedural civil, care survin pentru subiectul obligat în raport procedural în caz de neîndeplinire sau de îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural. Sancțiunile procedurale vizează atât actele de procedură ale instanței judecătorești, ale participanților la proces, cât și ale persoanelor legate de activitatea acestora și, în dependență de prevederile legii, constau în anularea actului procedural defectuos, în decăderea din drepturi pentru neîndeplinire în termen a actului de procedură, în obligația de a completa sau a reface actul îndeplinit cu nerespectarea legii, în restabilirea în drepturile încălcate, în aplicarea amenzii judecătorești, în alte măsuri prevăzute de lege.

Din actele cauzei Colegiul a constatat că la data de 16 august 2024, Gherța Ludmila s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Gherța Tudor privind stabilirea restanței la plata pensiei de întreținere a copilului minor, încasarea de la pârât a restanței la plata pensiei de întreținere a copilului minor.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 26 august 2024, în temeiul ***art.169 alin.(1) lit. a) CPC*** s-a refuzat în primirea cererii de chemare în judecată depusă de Gherța Ludmila, pe motiv că nu urmează a fi examinată în procedură civilă.

La data de 16 august 2024, *****a declarat recurs împotriva încheierii primei instanțe, solicitând casarea acesteia, cu restituirea cauzei la rejudecare.

Raportând dispozițiile normelor citate la circumstanțele cauzei, evaluând soluția primei instanțe prin prisma raționalismului pretențiilor înaintate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate, Colegiul consideră concluzia instanței de fond una neîntemeiată, contrară normelor de drept procedural.

În conformitate cu art.7 alin.(1) CPC, instanța judecătorească intentează procesul civil la cererea persoanei care revendică apărarea unui drept al său încălcat sau contestat, libertății ori a unui interes legitim.

Conform art.27 alin.(1) COC, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecății, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

Potrivit art.9 alin.(1) CPC, instanței judecătorești îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului, ale cărui limite și al cărui conținut sânt stabilite de prezentul cod și de alte legi.

Colegiul judiciar atestă că deși recurenta/reclamantă, Gherța Ludmila, pretinde stabilirea restanței la plata pensiei de întreținere a copilului minor, încasarea de la pârât a

restanței la plata pensiei de întreținere a copilului minor, instanța de fond greșit a concluzionat precum că aceste pretenții nu pot constitui obiectul unei acțiuni civile.

În argumentarea acestei poziții, Colegiul reține prevederile art.114 alin.(2) din Codul de executare, potrivit cărora dacă creditorul a retras documentul executoriu și procedura a fost încheiată, la prezentarea ulterioară a documentului executoriu spre executare pensia de întreținere se încasează de la data prezentării documentului executoriu, iar ***cuantumul restanței se stabilește de către instanța de judecată***, la cererea creditorului în modul stabilit de Codul familiei.

Iar, potrivit aliniatului (3) al aceluiași articol din Codul de executare, ***în cazul în care documentul executoriu este în proces de executare***, iar pensia de întreținere nu a fost reținută, ***cuantumul restanței se determină de către executorul judecătoresc*** pentru toată perioada anterioară printr-o încheiere motivată.

În contextul normelor legale sus enunțate se deduce că ***cuantumul restanței se determină de către executorul judecătoresc*** pentru toată perioada anterioară în care pensia de întreținere nu a fost reținută ***doar atunci când a fost intentată o procedură de executare silită***, documentul executoriu este în proces de executare, ***la caz nu a fost intentată nici o procedură de executare silită***, documentul executoriu privind încasarea pensiei de întreținere a copilului minor nr.2-957/2021, eliberat în temeiul hotărârii Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași din 27 iulie 2021 nu se află în procedura executării silite la nici un executor judecătoresc, dimpotrivă documentul executoriu nominalizat a fost depus spre executare silită către ÎS „Moldelectrica”, locul de muncă al intimatului Gherța Tudor.

Așadar, în condițiile în care documentul executoriu nr.2-957/2021, eliberat în temeiul hotărârii Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași din 27 iulie 2021 nu se află în procedura executării silite la nici un executor judecătoresc, competentă să judece cauza în procedură civilă este instanța judecătorească și nicidecum executorul judecătoresc, după cum consideră eronat instanța de fond.

Totodată, Colegiul judiciar ține să remarce că soluția adoptată de instanța de fond prin încheierea recurată nu este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor 5 art. 6 § 1 CEDO, care statuează că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil.

Adițional, principiul disponibilității reglementat de art.27 alin.(1) Cod de procedură civilă prevede posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecății, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

De altfel și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (cauza Golder împotriva Marii Britanii - 1975, par.34) statuează că se poate concepe cu greu că există stat de drept, acolo unde nu există posibilitatea de a avea acces la instanțele judecătorești.

Totodată, Colegiul judiciar punctează că orice limitare a accesului liber la justiție, reprezintă o încălcare a unui principiu constituțional fundamental și a unor standarde internaționale universale.

Drept urmare celor expuse, raportând argumentele invocate de recurent la materialele cauzei, normele pertinente și jurisprudența CtEDO, Colegiul conchide că în speță concluzia instanței de fond este una incorectă în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate.

Conform dispozițiilor art.1 alin.(3) ale Constituției Republicii Moldova, în lumina interpretărilor date în jurisprudența constantă a Curții Constituționale, (hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 19.01.1998, publicată în Monitorul Oficial nr.12-13/8 din 19.02.1998), una din caracteristicile constituționale ale statului de drept o constituie obligațiunea statului, autorităților lui publice, instituțiilor, persoanelor oficiale de a activa în limitele atribuțiilor lor stabilite de Constituție și Legi, iar instanța de judecată nu constituie o excepție în acest sens.

În temeiul hotărârii Curții Constituționale nr.3 din 20.01.2015, §41 importanța principiului legalității presupune ca legea să fie respectată, această exigență există nu doar pentru indivizi, dar în egală măsură și pentru autoritățile publice și private, în măsura în care legalitatea vizează actele agenților publici, exigența este ca aceștia să acționeze în limitele atribuțiilor care le-au fost conferite de lege, motiv din care, instanța de judecată nu constituie o excepție de la regulă.

Deci, ***instanțele de judecată au îndatorirea legală și constituțională de a sancționa participanții la proces*** în cadrul examinărilor judiciare ***cu mijloacele oferite de lege***, astfel încât orice exercitare abuzivă și ilegală a prerogativelor instanței de judecată afectează în orice mod drepturile fundamentale ale cetățeanului.

Colegiul ține să remarce că potrivit principiului preeminenței dreptului, condiție sine qua non a unui proces echitabil în sensul art.6 al Convenției, cauzele civile se soluționează în temeiul Legii, potrivit regulilor stabilite la art.12 CPC, or, admiterea de către instanță a altor principii de soluționare a cauzelor civile decât cele stabilite de Lege este contrară exigențelor de echitate a procesului, are drept consecință încălcarea drepturilor participanților la proces prevăzute în art.art.9, 20, 22, 26 CPC.

Totodată, Colegiul notează că ***instanța trebuie să întreprindă toate acțiunile procedurale prevăzute de lege***, avându-se în vedere faptul că ***de corectitudinea și succesivitatea acestor acțiuni, depinde*** în mare măsură ***cum va fi asigurată persoanei interesate apărarea dreptului civil încălcat.***

În consecință, instanța de recurs consideră întemeiate argumentele cererii de recurs, cu referire la faptul că prevederile normelor de drept procedural au fost aplicate eronat de către prima instanță, or, precum a fost stabilit, prima instanță a emis încheierea contrar prevederilor legale, astfel încât Colegiul conchide privind lipsa temeiurilor, care ar justifica menținerea încheierii emise de instanța de fond, fiind un act judecătoresc defectuos.

Având în vedere faptul că prima instanță a aplicat eronat normele de drept procedural, Colegiul ajunge la concluzia de a casa încheierea instanței de fond, cu restituirea cauzei la rejudecare în același complet de judecată.

În conformitate cu art.427 lit. b) CPC, Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de *****

Se casează încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 26 august 2024, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gherța Ludmila către Gherța Tudor privind stabilirea restanței la plata pensiei de întreținere a copilului minor, încasarea de la

pârât a restanței la plata pensiei de întreținere a copilului minor, cu restituirea cauzei la rejudecare în același complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele completului, judecătorul Anton Marina

Judecătorii
Malîi Ala

Cojocaru Olga